

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Johan Johnmark
010-22 41 411
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

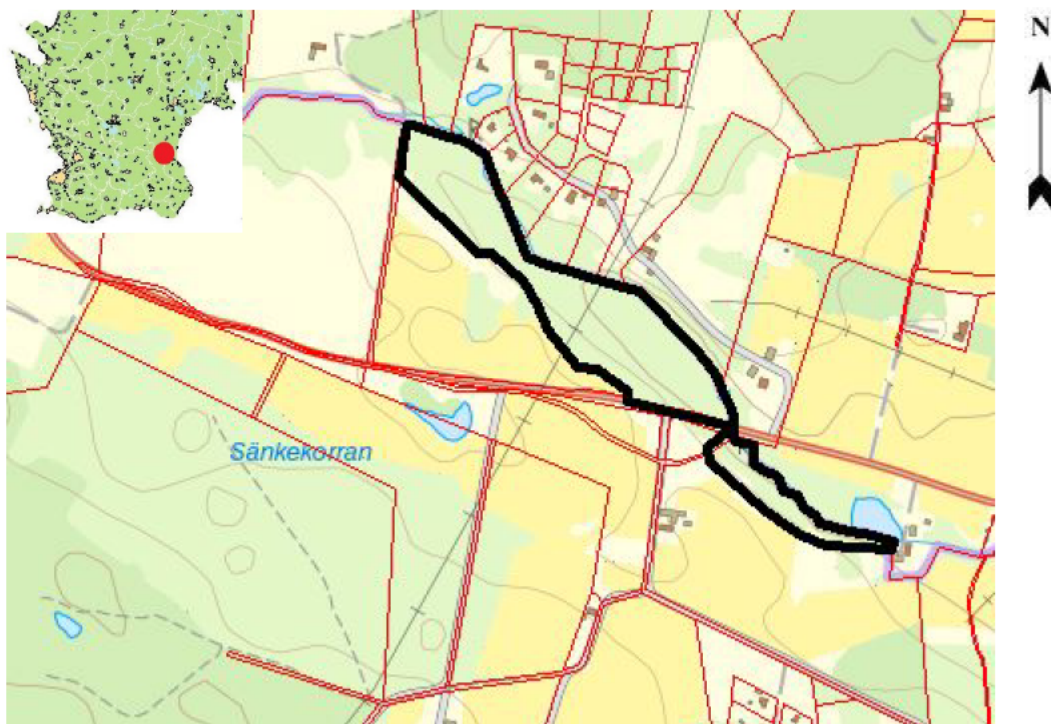
Beslut om bildande av naturreservatet Södra Lökaröd i Tomelilla kommun, Skåne län

Beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar länsstyrelsen det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1) som naturreservat.

För att trygga syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

Med stöd av 3 § Förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, (bilaga 4).

Skala 1:10 000

© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Södra Lökaröd
Kommun	Tomelilla
Dos-ID	1107827
Gränser	Området begränsas av mitten av svart heldragen linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastigheter	Del av Lökaröd 4:7 och Lökaröd S:2 Tomelilla kommun
Markägarkategori	Enskilt och samfällt
Läge	Området är beläget cirka 27 km nordöst om Tomelilla
Kartblad	Topografisk karta:2D NO Tomelilla
Koordinat centralpunkt	X: 44360 Y: 6182060 (SWEREF 99TM)
Naturgeografisk region	Nr 7, Skånes sediment och horstområde
Vattenförekomst	Julebodaån SE 618519 139144
Inskrivna nyttjanderätter	Finns i akten
Gemensamhetsanläggningar	Finns i akten
Areal	Cirka 5,3 hektar, varav vatten cirka 930 meter, del i å.
Förvaltare	Länsstyrelsen Skåne

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, och att skydda, vårda, bevara och återställa värdefulla naturmiljöer. Områdets kulturpräglade naturmiljöer såsom rikkärr och fuktäng med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och återställas. Områdets lövsumpskog ska bevaras och återställas. Områdets vattenmiljöer ska bevaras. I området förekommande värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer för skyddsvärda arter ska skyddas, återställas och nyskapas. Syftet är också att inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska tillgodoses genom att:

- Bevara, restaurera och utvidga områdets rikkärr och fuktäng på bekostnad av lövsumpskogen.
- Hävd av rikkärr och fuktäng främst genom slåtter och efterbete med nöt. I restaureringssyfte får bränning ske. Får eller getbete för att reducera uppslag av björnbär.
- Bevara områdets hydrologi.
- Bevara och restaurera lövsumpskogen, genom försiktig naturvårdsinriktad gallring, främst ringbarkning, skapa död och döende ved.
- Gynna i området förekommande habitatlistad¹, rödlistad² eller sällsynt art.
- Inplantera för området lämpliga hotade och sällsynta arter.

- Ta bort eventuellt främmande arter av träd och buskar.

¹ Arter som förekommer i Rådets direktiv om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter,

² Arter som är förtecknade enligt Artdatabanken som rödlistade i Sverige.

Föreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden som att gräva, spränga, muddra, borra, schakta, dika eller fylla ut,
2. uppföra byggnad, mast, luftledning, vindkraftverk eller annan anläggning,
3. anordna upplag annat än tillfälligt för områdets skötselbehov,
4. gödsla, jordförbättra, eller använda kemiska bekämpningsmedel,
5. omföra nuvarande betesmarker till kultiverade betesmarker,
6. plantera eller så gräs, buskar och träd,
7. avverka träd och buskar, gallra, röja, ta bort dött träd eller vindfälle eller på annat sätt påverka vegetationen,
8. nysätta tryckimpregnerade stängselstolpar,
9. släppa betesdjur under tidsperioden den 1 december till 15 maj,
10. utlägga strö eller dylikt, stödutfodra, låta djur som används för hävd av området som är under behandling med långtidsverkande avmaskningsmedel beta, eller att avmaska betesdjur, eller släppa avmaskade betesdjur tidigare än 14 dagar efter avmaskning,
11. utsätta bikupor,
12. hålla får,
13. att genom dämning, dikning eller rensning förändra vattendrags läge, djup eller bredd,
14. plantera in fisk eller kräfter i vattendrag och vattensamlingar eller utfodra fåglar i eller vid dessa.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet

1. utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
3. skötsel och restaurering av hed, rikkärr och fuktäng omfattandes avverkning av träd, buskar, grävning, bränning, betning och slåtter, enligt bilaga 2,
4. restaurera rikkärr och fuktäng, enligt bilaga 2, fällda träd som uppkommer vid restaureringsarbeten ska uttransporteras,
5. genomförande av försiktig naturvårdsinriktad röjning och gallring, där alla lövträdsstammar ligger kvar i naturreservatet, enligt bilaga 2,
6. förvaltarens inplantering av inhemska arter vilka är knutna till biotoperna i reservatet,
7. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens tillgänglighet, enligt bilaga 2.
8. undersökningar och miljöövervakning av djur-, svamp- och växtlivet samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet **att**

1. skada fast naturföremål eller ytbildning,
2. plocka, gräva upp eller på annat sätt skada växter, mossor, lavar eller vedlevande svampar,
3. avsiktligt bryta sönder eller insamla och bortföra eller elda död ved,
4. medföra hund eller annat sällskapsdjur som ej hålls i koppel,
5. samla in ryggradslösadjur, t ex fjärilar, skalbaggar eller mollusker,

Det är förbjudet utan länsstyrelsens tillstånd att

6. utplacera främmande föremål (tex geocachar eller dylikt).

Vidare är det förbjudet utan förvaltarens godkännande att

7. anbringa tavla, skylt, snitsel, affisch eller därmed jämförlig anordning,

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som Länsstyrelsen utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifter B1-8.

- åtgärder i samband med förvaltarens eller arrendatorers tillsyn av området eller betesdjur.
- normalt underhåll av befintliga vägar eller nedtagning av för allmänheten farliga träd (längs med vägar, leder, rastplatser etc).
- drift och underhåll av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande kommunen, el-, energi- och teledistributör eller markägare. Inför utförande av arbete ska samråd ske med länsstyrelsen. Vid akut underhållsåtgärd kan samråd ske sedan arbetet inletts.
- Föreskrifterna gäller ej tjänstemän från Länsstyrelsen i samband med tillsyns- och förvaltningsuppdrag.

A1 gäller ej nedläggning av fiberkabel, om denna förläggs längs befintliga vägar, A1 och A2 gäller ej nedgrävning och underhåll av ledningar som behövs för ny bostadsfastighets behov på fastigheten Lökaröd 4:7.

A7 gäller ej avverkning av igenväxningsvegetation efter förvaltarens godkännande, A7 gäller ej markägarens eller samfällighetsföreningens avverkning eller röjning av buskar och träd på eller i anslutning till sågverksruinen med damm och stenvalvsbron (så att denna kan ses från vägen).

A12 gäller ej hållande av får i restaureringssyfte, ej heller hållande av får inom markerat område på bilaga 3,

C2 gäller ej för insamling av enstaka beläggsexemplar under förutsättning att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna eller att arten är klassad som rödlistad samt att inrapportering sker av fyndet till Artportalen.

C5 gäller ej vid fångst av ryggradslösa djur som sker genom håvning, handplockning eller annan selektiv metod med efterföljande återutsättning inom naturreservatet.

C4 och C7 gäller ej i samband med jakt,

Länsstyrelsen får enligt 7 kap 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Beskrivning av området

Landskap och geovetenskapliga bevarandevärden

Naturreservatet ligger i en mjuk sluttning ner mot Hörrödsån omgivande marker utgörs av betesmark, skog och fritidshus. Naturreservatet är beläget på gnejsberggrund överlagrad av morän och isälvsand. Lösmaterialet har till stor del sitt ursprung i den kalkrika Kristianstadsslätten, vilket påverkar markförhållanden och vegetation.

Markanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden

Området har nyttjats av människan under lång tid. På 1700-talet fanns fyra stycken gårdar i anslutning till området. Tidigare har hela sluttningen norr om vägen nyttjats som slåtter och betesmark. En idag närmare 90-årig dam boendes i grannskapet vittnar om hur det i hennes ungdom lyste gult av ängabollar (smörboll) i sluttningen. Inom naturreservatet finns en stenlagd bro (medeltid-nyare tid) över ån. Vidare finns det vid ån resterna av ett sågverk (nyare tid) med tillhörande dämme. Denna ruin har på senare tid frilagts från sly.

Biologiska bevarandevärden

Naturreservatets bevarandevärden är främst knutna till rikkärret, Hörrödsån och lövsumpskogen. Naturreservatet ligger i ytterområdet gällande en hotspot avseende hotade arter, framförallt kopplade till sandmarkslevande arter. Vidare ligger området i en rikkärrsrik trakt. Hörrödsån är utpekad som en särskilt värdefullt regionalt vatten. Naturreservatet gränsar i norr i ån. Totalt ingår cirka 930 meter åsträcka. Någon kilometer nedströms rinner ån igenom ett antal naturreservat. Arbete pågår med att säkra vandringsvägarna för fisk. Ån är tämligen opåverkad inom naturreservatet. Vattnet är klart och botten består av sand och block. Ån är artrik med flera försumningskänsliga arter samt många sällsynta vattenlevande smådjur och sländor ex vattenmyrlejonslända (*Osmylus fulvicephalus*) (NT). Intill ån växer bl.a. aklejruta. Längs med ån utbreder sig en lövsumpskog som domineras av björk och al. Skogen har vuxit upp på en tidigare sidvallsäng, enstaka exemplar av smörboll och ängsvädd finns i området. Skogen är tämligen ljus och fältskiktet består av kärrfibblor med inslag av humleblomster, brunstarr, ramlök och grönvitnattviol. I området finns ett mycket fint rikkärr. Här växer bl.a. majviva (NT) cirka 200 ex, kärrknipprot 100-200 ex, ängsnycklar 300-400 ex, slåtterblomma 200-300 ex, tätört cirka 90 ex och smörboll (sällsynt i Skåne). Området är också mycket fjärilsrikt finns bl.a. sexfläckig bastardsvärmare (NT), mindre bastardsvärmare (NT), silversmygare (NT) och sotnätfjäril (NT) samt olika arter blåvingar.

Friluftsliv och tillgänglighet

Södra Lökaröd delas av vägen mellan Lillehem-Hörröd. På grund av att området till stora delar är mycket fuktigt och är av en begränsad areal samt att mycket besökstillgängliga områden finns i närområdet avser inte länsstyrelsen att tillgängliggöra detta område i någon större utsträckning.

Skäl för beslut

Enligt 7 kap 4 § Miljöbalken (MB) får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet.

Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap 5 § MB skall skälen i ett beslut om att bilda naturreservat anges. I beslutet skall också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

Om det senare visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får länsstyrelsen eller kommunen meddela beslut om detta.

Enligt 7 kap 6 § MB får länsstyrelsen eller kommunen, om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

Enligt 7 kap 30 § MB regleras föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området.

Sådana föreskrifter får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. I de fall kommunen beslutar om skydd av ett område får den meddela sådana föreskrifter.

Länsstyrelsens bedömning

Föreslaget naturreservatet har höga naturvårdsvärden och potential att få ännu högre värden. Föreslaget naturreservatet har angivits som skyddsvärt ur naturvårdssynpunkt avseende regional och kommunal nivå och omfattas eller ingår i:

- **Angränsade naturreservat:** Södra Lökaröd ligger cirka 2,4 kilometer flygvägen från naturreservatet Lillehem, med goda flygvägar för fjärilar.
- **Art- och pooltraktionsanalysen:** Området ingår i hotspotsområdet för hotade arter.
- **Strandskyddat område enligt 7 kap 13-18 §§ MB:** Strandskydd ligger som sk "flytande" dvs maximalt 300 från Hörrödsån som är utpekad som ett särskilt regionalt värdefullt vattendrag.
- **Fornlämningar:** Inom området finns en cirka 8 meter lång stenvalvsbro från medeltid till nyare tid (som ligger söder om vägbanan). Längs med ån ligger resterna av en sågbruksanläggning med fördämningsmur (från nyare tid).
- **Skogsstrategin:** Området ingår i en värdefull ädellövskogstrakt.
- **Fågelarter enligt EU:s fågeldirektiv bilaga 1, för vilka särskilda skyddsområden skall avsättas:** kungsfiskare *Alcedo atthis* (A229) födosökande, röd glada, *Milvus milvus* (A074) födosökande.
- **Rödlistade arter:** majviva (NT), sotnätfjäril (NT), bredbrämad bastardsvärmare (NT), mindre bastardsvärmare (NT) och silversmygare (NT). Troligen finns ytterligare rödlistade insekter i området. vattenmyrlejonslända (NT). Tidigare (år 2004) har loppstarr (VU) funnits, men ej påträffats senare.

Lökaröds rikkärr utgör tillsammans med de närliggande rikkärren i naturreservaten Lillehem (Äskebjärskärret) och Maglehem (Davidskärr) samt biotopskyddet Äskerödsjärret och det oskyddade rikkäret i Grönhult ett lokalt kluster av rikkärr.

Genom att bl.a. förbjuda fårbete (utöver i restaureringssyfte) och inom mindre arealer kommer rikkärrens- och fuktängsvegetationen att blomstra och därmed gynna en mängd hotade nektar och pollenlevande arter.

Ett permanent skydd av naturreservatet Södra Lökaröd medför ett bidrag till uppfyllande av miljömålen ett rikt odlingslandskap, levande sjöar och vattendrag, levande skogar och ett rikt växt och djurliv.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att bevara biologisk mångfald, vårda, restaurera och bevara värdefulla naturmiljöer, skydda, restaurera och nyskapa värdefulla natur- och livsmiljöer för skyddsvärda arter bör Södra Lökaröd avsättas som naturreservat.

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4§ Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Länsstyrelsen gör den bedömningen att ordningsföreskrifterna inom naturreservatet är av så begränsad omfattning att det inte innebär något allvarligt försvårande av områdets utnyttjande i enlighet med vad som annars gäller enligt allemansrätten.

Länsstyrelsen har bemött inkomna yttranden och synpunkter (bilaga 5) och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att utvidga naturreservatet och att lägga till föreskrift avseende tillkommande fäladsmark för att skydda området samt fastställa en skötselplan. Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

C-föreskrifterna gäller omedelbart, även om de överklagas.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifterna under C gäller oberoende av om beslutet överklagas samt att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området, exempelvis:

- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt-, svamp- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap miljöbalken och artskyddsförordningen.
- 7 kap 13-18 §§ miljöbalken, strandskyddsbestämmelserna, gäller parallellt med reservatsföreskrifterna och skötselplanen,
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng,
- Lagen om kulturminnen m.m. (SFS 1988:950) med krav på tillstånd för att rubba, ändra eller ta bort en fast fornlämning,
- 15 kap 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning,
- Lokala och kommunala ordningsföreskrifter.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har i samråd med markägaren upprättat förslag till syfte, föreskrifter och skötselplan.

Intrångsersättning har utgått till fastighetsägaren år 2016.

Ärendet har remitterats. Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötanden finns i bilaga 5.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. framgår bland annat att en skötselplan ska fastställas vid bildande av ett naturreservat. Skötselplanen finns bilagt till detta beslut, se bilaga 4.

Förvaltning

Länsstyrelsen Skåne är förvaltare av naturreservatet och ska fortlöpande samråda med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i ortstidning enligt 27§ förordningen om områdesskydd. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 7.

Detta beslut har fattats av t.f. landshövding Ola Melin. I den slutliga handläggningen har även deltagit, miljödirektör Annelie Johansson, naturvårdsdirektör Per-Magnus Åhrén, enhetschef enheten för samhällsplanering Kajsa Palo, länsassessor Ann Westerdahl och naturvårdshandläggare Johan Johnmark, föredragande.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Ola Melin

Johan Johnmark

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Karta med markerade områden gällande föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång
3. Karta med markerat undantag från föreskrift.
4. Skötselplan
5. Inkomna yttranden och länsstyrelsens bemötanden
6. Sändlista
7. Hur man överklagar

Kontaktperson

Miljöavdelningen

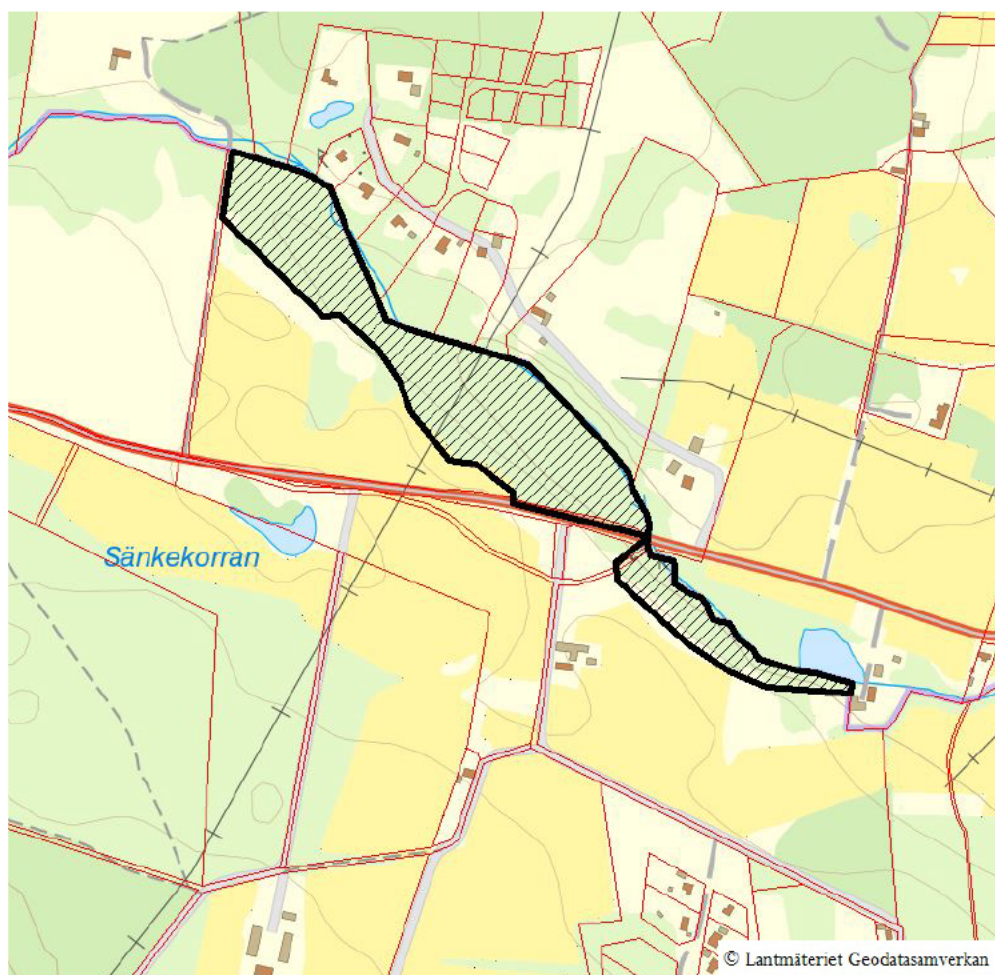
Johan Johnmark

010-22 41 411

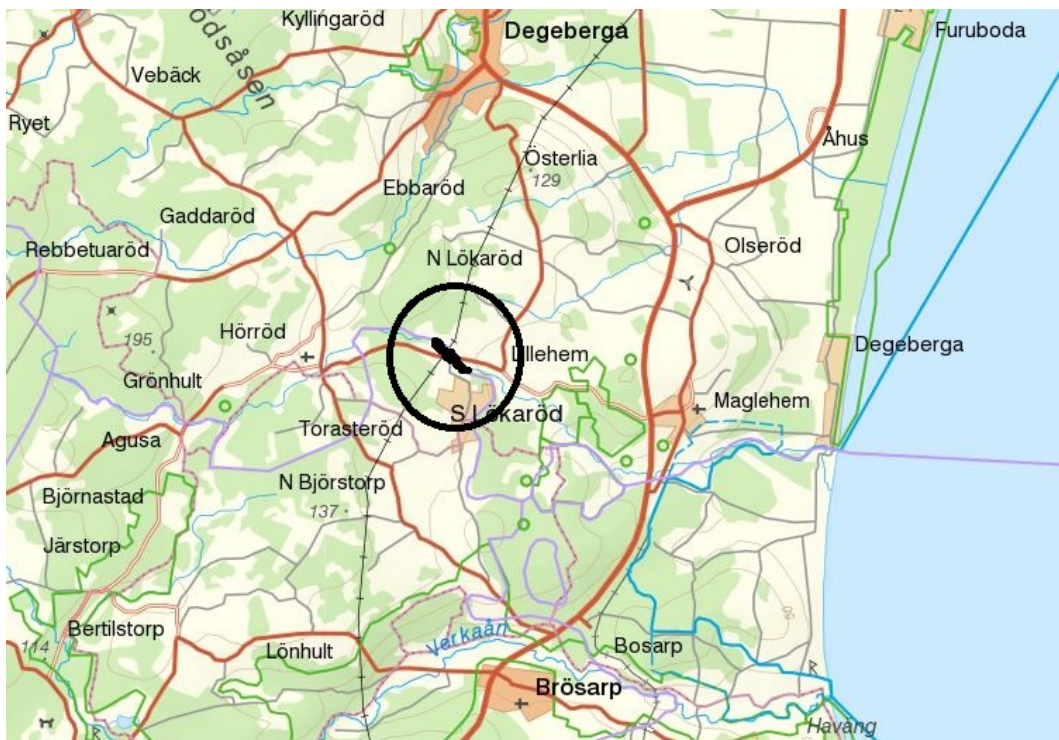
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Bilaga 1. Karta med naturreservatets avgränsning

Tillhör beslut den 6 juli 2017 om bildande av naturreservatet Södra Lökaröd i Tomelilla kommun.

Naturreservatet är utmärkt med heldragen svart linje och rastreat på kartan.
Skala cirka 1:5 000.

Översiktskarta med en svart ring kring naturreservatet. Skala cirka 1:100 000

Kontaktperson

Miljöavdelningen

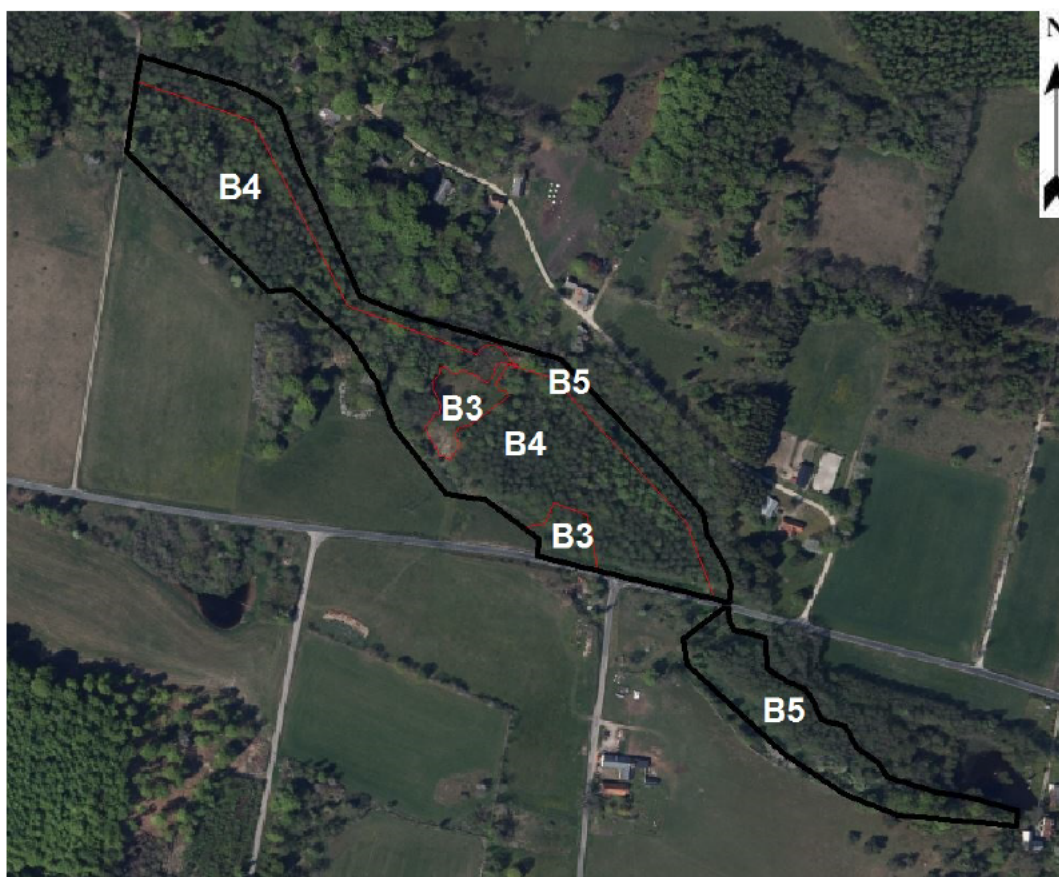
Johan Johnmark

010-22 41 411

johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Bilaga 2. Karta med markerade områden gällande föreskrifter med stöd av 7 kap 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Tillhör beslut den 6 juli 2017 om bildande av naturreservatet Södra Lökaröd i Tomelilla kommun.

Område B3 gäller föreskrift B3 osv

Kontaktperson

Miljöavdelningen

Johan Johnmark

010-22 41 411

johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Bilaga 3. Karta med markerat undantag från föreskrift

Tillhör beslut den 6 juli 2017 om bildande av södra naturreservatet Södra Lökaröd i Tomelilla kommun.

Rastrerat område utgör undantagsområde för föreskriften A12 gällande hållande av får.

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Johan Johnmark
010-22 41 411
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

Skötselplan

Tillhör beslut den 6 juli 2017 om bildande av naturreservatet Södra Lökaröd i Tomelilla kommun.

Innehållsförteckning

Inledning	3
2.1 ALLMÄN BESKRIVNING OCH BEVARANDEVÄRDEN	3
2.1.1 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria	5
2.1.2 Vad kan påverka området negativt?	6
3 ÖVERSIKT AV MÅL, SKÖTSELÅTGÄRDER OCH PLANERAD MARKANVÄNDNING	6
3.1 Generella riktlinjer och skötselåtgärder	6
4 SPECIFIKA MÅL OCH SKÖTSELÅTGÄRDER FÖR SKÖTSELOMRÅDEN	6
4.1 Skötselområde Rikkärr cirka 0,05 hektar	6
4.1.1 Beskrivning	6
4.1.2 Bevarandemål	6
4.1.3 Skötselåtgärder	7
4.2 Skötselområde Fuktäng cirka 0,45 hektar, varav restaureringsmark cirka 0,3 hektar	7
4.2.1 Beskrivning	7
4.2.2 Bevarandemål	8
4.2.3 Restaureringsåtgärder	8
4.2.4 Skötselåtgärder	9
4.3 Skötselområde Betesmark, cirka 0,15 hektar, varav restaureringsmark 0,15 hektar	9
4.3.1 Beskrivning	9
4.3.2 Bevarandemål	9
4.3.3 Restaureringsåtgärder	9
4.3.3 Skötselåtgärder	9
4.4 Skötselområde Lövsumpskog cirka 4,7 hektar och del av Hörrödsån cirka 930 meter	9
4.4.1 Beskrivning	11
4.4.2 Bevarandemål	11
4.4.3 Restaureringsåtgärder	11
4.4.3 Skötselåtgärder	11
5 FRILUFTSLIV	11
5.1 Tillgänglighet, parkering, leder och informationsskylt	11
5.2 Utmärkning av naturreservatets gräns	11
6 JAKT OCH FISKE	12
7 TILLSYN	12
8 DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	12
8.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	12
8.2 Dokumentation av skötselåtgärder	12
8.3 Revidering av skötselplan	12
8.4 Revidering av skötselplanen	12
9 KOSTNADER OCH FINANSIERING	13
9.1 Ekonomisk utredning	13
9.2 Finansiering av förvaltningen	13
10 KOSTNADSANSVAR OCH PRIORITERINGAR	14
11 RÖDLISTADE ARTER ENLIGT ARTDATABANKEN 2015	15
12 KÄLLOR	15
12.1 Kartor	15
12.2 Litteratur	16

BILAGOR

A. Skötselområden

B. Mål och anläggningar

Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men, för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel- vilken redovisas i detta dokument

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t ex en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bl. a. naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

2.1 Allmän beskrivning och bevarandevärden

Allmän beskrivning och bevarandevärden återfinns i själva beslutet om bildande av naturreservatet.

2.1.1 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria

Området ligger i en bygd som har nyttjats av människan sedan lång tid tillbaka. Vid tiden för en avmätning år 1787 nyttjades i princip hela området som ängmark. Området längst i öster utgjorde troligen en träda som emellanåt brukades som åker.

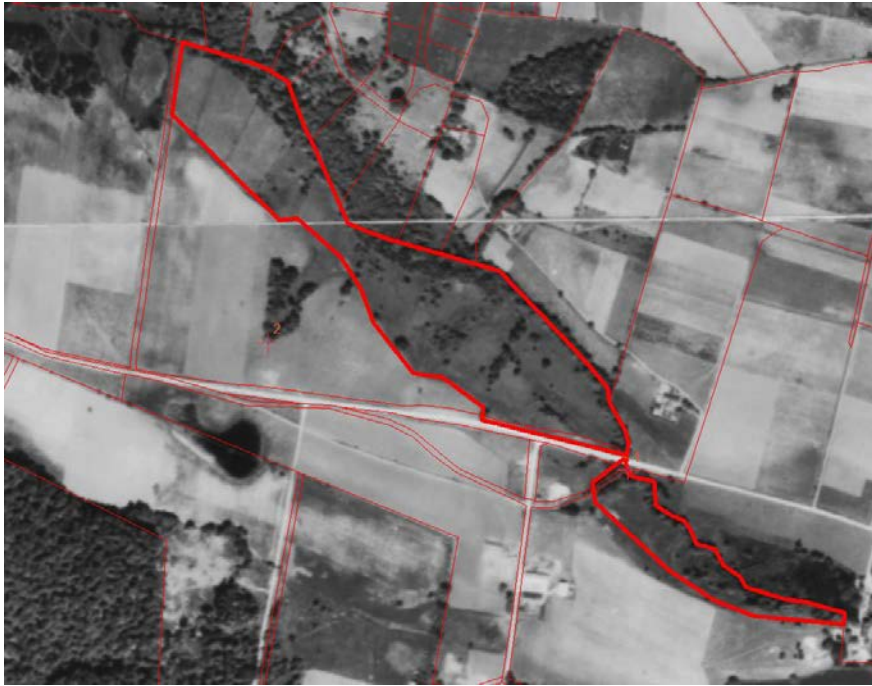
Avmätning år 1787. I princip hela området nyttjades som äng

Enskiftet år 1825 visar att markanvändningen inte hade förändrats från år 1787.

Häradsekonomska kartan från år 1926 34 5 visar att alen har börjat etablera sig söder om vägen och längs med bäcken norr om vägen. En mindre åker har tagits upp i området norr om vägen.

Flygbilden från år 1947 är tagen precis innan hävden av området upphörde. Området längst upp i norr användes troligen som åkermark.

Ortofoto från år 2016. Den enda öppna ytan som kvarstår är i kraftledningsgatan där rikkärret finns.

2.1.2 Vad kan påverka området negativt?

- Utebliven hävd av rikkärret eller fuktängen.
- Dikning av kärr eller lövsumpskog.
- Rensning av ån eller avverkning av träd som står längs med ån.
- Avverkning eller röjning av träd som hyser sällsynta eller rödlistade arter.
- Bortförande av död ved.

3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

3.1 Generella riktlinjer och skötselåtgärder

- Hävd och restaurering (utvidgning) av rikkärr och fuktäng på bekostnad av lövsumpskogen.
- Skapande av mer död ved i lövsumpskogen.

4 Specifika mål och skötselåtgärder för skötselområdena

Naturreservatet har delats in i fyra olika skötselområden.

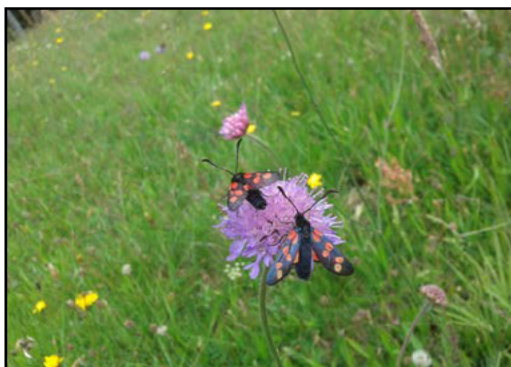
4.1 Skötselområde Rikkärr, cirka 0,05 hektar

4.1.1 Beskrivning

Rikkärr som klarat sig tack vare röjningarna under luftledning och därefter markägarnas återupptagna slåtter inom ÅGP rikkärr. Idag är rikkärret mycket välhåddat. Uppväxande skog runt rikkärret utgör ett hot, främst pga skuggning. I rikkärret växer bl.a. majviva (NT) cirka 200 ex, kärrknipprot 100-200 ex, ängsnycklar 300-400 ex, slåtterblomma 200-300 ex, tätört cirka 90 ex och smörboll 5 ex 2014, (sällsynt i Skåne). I vissa delar är ett buskskikt på väg upp med bl.a. jolster och skogsolvon. Området är mycket fjärilsrikt finns bl.a. sexfläckig bastardsvärmare (NT), mindre bastardsvärmare (NT), silversmygare (NT) och sotnätfjäril (NT) samt olika arter blåvingar.

Markägarna har lagt ned mycket tid på att vårda en hotad naturtyp

Sexfläckiga bastardsvärmare (NT) på åkervädd

Ängsnyckel

4.1.2 Bevarandemål

- Vålhävdad rikkärr bevuxen bl.a. med kalkkammosa, majviva och tätört.
- Området ska hållas fritt från buskar och träd.
- Omfattande trampsador får ej uppkomma.

Bevarandemålet är uppnått.

4.1.3 Skötselåtgärder

- Fortsatt röjning och bortforsling av buskar och träd.
- Årlig slåtter med skärande redskap i slutet av september när fjärlssäsongen är över.
- Höet ska bärgas från rikkärret alternativt tillåts ätas upp vid efterbete med nötkreatur.
- Fortsatt utglesning och tillbakatryckning av inväxande bryn.
- Efterbete med nöt, ej får, under tidsperioden från avslutad slåtter i september till som längst 1 december.
- Inplantering eller fröspridning av arter från närliggande rikkärr. Exempel på arter som på sikt bör finnas i kärret är brudsporre (finns i Åskerödsjärret) och majnycklar.

4.2 Skötselområde Fuktäng: cirka 0,45 hektar, varav restaureringsmark 0,3 hektar

4.2.1 Beskrivning

Fuktäng i direkt anslutning till rikkärret. Gränsen är flytande och stora delar av fuktjärret är snarare att klassa som kalkfuktäng. Med tiden och med en fortsatt god hävd av området kommer troligen delar av fuktängen att övergå till rikkärr. I fuktängen dominerar starrvegetationen och den är betydligt mer högvuxen än vad den är i rikkärret. Brunmossorna förekommer enbart sparsamt och rikkärrsarterna majviva och tätört förekommer mycket sällsynt. I området växer bl.a ängsvädd, gökblomster, smörboll, kärrknipprot och kärr- och kåltistel. Buskskiktet är artrikt med jolster, skogsolvon, hassel och al. Tidigare har hela lövsumpskogen utgjorts av en mix av fuktäng och rikkärr. Eftersom rikkärr är en hotad naturtyp behöver den öka i areal för att kunna uppnå gynnsam bevarandestatus. Ökningen sker enklast genom att den breder ut sig inom fuktängen och fuktängen i sin tur ökas enklast genom att lövsumpskog övergår till fuktäng.

Skogsolvon och hassel på väg upp.

Kärrknipprot kan under gynnsamma förhållanden öka snabbt i antal

4.2.2 Bevarandemål

- Vålbevuxen fukt- och kalkfuktäng bevuxen med hävdgynnade arter, som t.ex ängsvädd, gökblomster och smörboll.
- Förekomst av buskar och träd som skogsolvon, jolster, hassel och al. Täckningsgraden bör ligga kring 1-5%. Höjden på buskarna och träden bör ligga kring 1-1,5 meter (för att reducera skuggbild och ändå utgöra ett bra substrat för snäckor).

Bevarandemålet är ej uppnått pga mängden uppväxande buskar i den befintliga fuktängen och att restaurering behöver ske av området som idag är lövsumpskog.

Område väster om fuktängen som är synnerligen lämpligt att börja restaureringen med.

4.2.3 Restaureringsåtgärder

- Delar av området bör restaureras under cirka en 10-års period. Avverkning bör ske vintertid av cirka 50% av alen och björken genom avverkning och uppdragning av stubben (marken jämnas till efter stubbuppdragningen). Träden transporteras bort från naturreservatet. (ev rotnetto tillfaller markägaren). Avverkning bör ske det femte och tionde restaureringsåret av resterande 50%. Skötselområdet är därefter trädfrött, så när på mindre plantor av skogolvon, jolster etc. Ett 10-tal buskar/träd ska tillåtas växa upp, vilka ska hållas tillbaka genom toppning och utglesning. Höjden på buskarna/träden bör ligga inom 1-1,5 meter.
- Den restaurerade ytan bränns årligen på våren för att minska förna och mängden kväve. Till dess att förvaltaren anser att det ej längre är behövligt.
- Bla brunstarr lär snabbt växa till sig i området, förslätter på den restaurerade ytan bör ske kring midsommartid för att reducera biomassan. Höet bärgas omgående från skötselområdet.
- Hö från fuktängen sprids ut, för snabba på etableringen av arter.
- Inhägnad av fuktäng inkl rikkärr, med ekpålar som är brända i rot delen.

4.2.4 Skötselåtgärder

- Fortsatt röjning, toppning och bortforsling av buskar och träd, enligt bevarandemålet.
- Årlig slåtter med skärande redskap i slutet av september när fjärlssäsongen är över.
- Höet ska bärgas från rikkärret alternativt tillåts ätas upp vid efterbete med nötkreatur.
- Fortsatt utglesning och tillbakatryckning av inväxande bryn.
- Efterbete med nöt, ej får, under tidsperioden från avslutad slåtter i september till som längst 1 december.

4.3 Skötselområde Betesmark restaurering, cirka 0,15 hektar, varav restaureringsmark cirka 0,15 hektar

4.3.1 Beskrivning

Ett mindre område som tidigare har nyttjats som åker och betesmark och som fortfarande är inhägnat, men som har vuxit igen med al och björk under de senare åren. Markägaren skulle vilja återuppta fårbetet i denna del, men med ett sent betespåsläpp, först i augusti månad, för att gynna blomningen hos floran. Det åligger markägaren att iordningsställa området. Ev rotnetto tillfaller markägaren.

4.3.2 Bevarandemål

- Öppen hed bestående av hävdgynnade gräs och örter som mindre blålocka, vädcklint och johannesört.

4.3.3 Restaureringsåtgärder

- Markägaren avverkar träden som bortkörs från naturreservatet.
- De första åren får får eller getter nyttjas för att motverka sly- och björnbärsuppslag.
- Frön från blommande örter i anslutning till naturreservatet samlas in och sprids ut för att påskynda örtetableringen.

4.3.4 Skötselåtgärder

- Årligt bete, får är tillåtet, med tidigast start 1 augusti och som längst till den 1 december.

4.4 Skötselområde Lövsumpskog, cirka 4,7 hektar och del av Hörrödsån, cirka 930 meter

4.4.1 Beskrivning

Två områden med Lövsumpskog, främst bestående av cirka 65-70 årig glasbjörk och klibbal, som delas av vägen (Hörröd-Lillehem). Arealen fuktäng får öka på arealen lövsumpskogs bekostnad. Denna skötselplan avspeglar restaureringen inom de närmaste 10-åren. Därefter kan ytterligare areal lövsumpskog komma att tas ned för att öka arealen fuktäng. Tidigare har hela sluttningen norr

om vägen nyttjats som slåtter och betesmark. En idag närmare 90-årig dam boendes i grannskapet vittnar om hur det i hennes ungdom lyste gult av ängabollar (smörboll) i sluttningen. Initialt fanns planer på att restaurera hela sluttningen till ett öppet fuktkärr, men efter flera återbesök har inga smörbollar eller ängsvädd kunnat konstateras växa kvar i dagens lövsumpskog. De enda ängsvädden som fanns kvar har påträffats i anslutning till brynet i västra delen mot grusvägen. Däremot har en fin mer lundartad lövsumpskogsflora utvecklats. Fältskiktet är rikligt bevuxet med kärrfibblor, med inslag av svalört, tvåblad, ramslök, storrams, skogsviol, blåsippa och brunstarr. Skogen är luckig med viss förekomst av död ved. Större hackspett födosöker i området och området är/kommer bli en mycket bra häckningslokal för denna. Hörrödsån, som är cirka 1,5 meter bred, rinner i fastighetsgränsen. Ån synes ej vara rätad, men block är dragna åt sidan på sina ställen. I anslutning till Hörrödsån växer sparsamt med aklejruta. Åns vatten är klart och botten grusig. I ån lever bl.a. vattenmyrlejonslända (NT). Vid dagens rikkärr/fuktäng finns resterna av ett sågverk med damm (från modern tid enligt Riksantikvarieämbetet). Markägaren har på senare år lagt mycket tid på att frilägga denna ruin. Länsstyrelsens förvaltningsresurser får ej gå till att vårda kulturlämningar, men det står markägaren fritt att fortsätta framröjningen. Vid vägen som delar skötselområdena finns en stenlagd äldre bro (medeltid-nyare tid) över ån, som man ser söderut från dagens moderna bro.

Lövsumpskog

På flera ställen rinner bäckar ner mot Hörrödsån

Sågverksruinen

Grov salix inom det norra området i anslutning till betesmark utanför naturreservatet

4.4.2 Bevarandemål:

- Lövsumpskog, bestående av glasbjörk, klibbal med inslag av andra trädslag och buskar, med en krontäckning kring 80%.
- Fältskikt bestående av bl.a. kärrfibblor, brunstarr och andra örter ska vara utbredd i hela området.
- Hörrödsån ska få meandra fritt inom naturreservatet.
- Körskador får ej uppkomma i området.
- Död ved förekommer med minst 20kbm/ha.
- Död ved i olika nedbrytningsstadier förekommer inom naturreservatets del av vattendraget med riktmärket en stock/100 meter.
- Gran och främmande arter förekommer inte.

Bevarademålet är, med undantag av bristen på död ved, uppnått.

4.4.3 Restaureringsåtgärder

- Återföra, inom naturreservatsdelen, ur åarna rensade block och stenar. Inget känt dikningsföretag belastar denna åsträcka. Fornlämningar får ej skadas.
- Ilägga stockar, inom naturreservatsdelen, som uppkommer vid avverkningar i området, stockarna läggs delvis på land med den andra änden i strömriktningen.

4.4.4 Skötselåtgärder:

- Ringbarkning och fällning av träd för att öka mängden död ved, öka ljusinsläpp till fältskiktet och gynna grovnad hos kvarvarande träd.
- Om i vattendraget nedfallna träd påverkar annan markägares mark negativt ska dessa träd i första hand placeras längs med strömriktningen och i andra hand plockas upp ur vattendraget.

5 Friluftsliv

Området synes inte nyttjas av närboenden för rekreation. Med anledning av områdets begränsade storlek och läge kommer länsstyrelsen inte att prioritera att göra området tillgängligt.

5.1 Parkering och Informationsskylt

Markägaren upplåter del av tidigare grustäkt till parkeringsyta för 1-2 bilar. Tillstånd från Trafikverket behöver inhämtas gällande utfart. En informationsskylt bör sättas upp vid parkeringsplatsen.

5.2 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsmarkering ska utföras enligt anvisningar från Naturvårdsverket.

6 Jakt och fiske

Naturreservatet medför inga inskränkningar i jakträtten.

7 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

8 Dokumentation och uppföljning

8.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder.

Vart 10:e år:

Översyn av gränsmarkeringen.

Vart 6:e år: (jämför uppföljning av Natura 2000)

Uppföljning av rikkärrets och fuktängens status.

En gång per år:

Tillse att skyltarna är hela och rena samt aktuella.

8.2 Dokumentation av skötselåtgärder

Uppsättning och underhåll av gränsmarkering och skyltar.

Dokumentation ska ske av skötselåtgärder inom respektive skötselområde.

Iordningsställd och underhåll av eventuella anläggningar och leder.

8.3 Uppföljning av kostnader

Förvaltaren ansvarar för detta.

8.4 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare vad gäller i planen angivna mål och skötselåtgärder. De skötselåtgärder som anges i skötselplanen ska ses över om uppföljningen av kvalitetsmålen visar att en översyn är nödvändig eller i övrigt när det är påkallat.

9 Kostnader och finansiering

9.1 Ekonomisk utredning

Förvaltaren gör en ekonomisk utredning avseende kostnader och intäkter för förvaltningen.

9.2 Finansiering av förvaltningen

Staten ansvarar för (ev. bekostar):

- upprättande och revidering av skötselplan,
- utmärkning och underhåll av naturreservatets gränsutmärkning,
- tillverkning och underhåll av informationsskyltar, inkl skyltställ, 1 styck,
- Inhämtande av tillstånd från Trafikverket gällande parkeringsplats,
- tillsyn av naturreservatet,

Förvaltaren ansvarar för (ev. bekostar):

- genomförande av skötselplanens mål,
- uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder,
- övervakning av florans, faunans och svamparnas utveckling,
- Nystängsling kring skötselområdena fuktäng- och rikkärr.

Markägaren/arrndator ansvarar för (ev. bekostar):

- Restaurering och ev nystängsling av skötselområde Betesmark restaurering,
- Rövning kring sågverksruinen,
- Sina betesdjur,
- underhåll och tillsyn av hägnader kring betesdjur, inkl vatten och löpande kostnader för elektricitet,

Förvaltaren och markägaren kan genom skötselavtal överföra ansvaret för vissa av ovanstående punkter till annan part.

10 Kostnadsansvar och prioriteringar

	Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötselområde	Kostnads och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Markskötsel	Restaurering av fuktäng	Avverkning vintertid, slåtter vid midsommar och i slutet av september	Fuktäng restaurering	Förvaltaren	1	Rotnetto tillfaller markägaren
	Slåtter av rikkärr	Slutet av september	Rikkörr	Förvaltaren	1	
	Skapa död ved	Snarast	Lövsumpskog	Förvaltaren	2	
	Återförande av block och död ved i Hörrödsån inom naturreservatets gränser		Lövsumpskog och Hörrödsån	Förvaltaren	2	
	Restaurering av skötselområde Betesmark restaurering	Vid behov	Betesmark restaurering	Markägaren	3	Virket tillfaller markägaren
	Betesdrift	1 augusti - 1 december	Betesmark restaurering	Markägaren	3	
	Betesdrift	Efter slåtter - 1 december	Rikkärr och fuktäng	Förvaltaren/Markägaren/arrendator	3	Omfattande trampskador får ej uppstå
Anläggningar	Uppsättning och underhåll av gränsmarkering	Snarast, sedan löpande	Hela området	Länsstyrelsen	1	
	Uppsättning och underhåll av informationsskylt	Snarast, sedan löpande	Bilaga 1	Länsstyrelsen	1	
	Parkeringsplats	Inhämta tillstånd från Trafikverket		Länsstyrelsen	2	Område med lågt besöksstryck

11 Rödlistade arter enligt Artdatabanken 2015

RE	CR	EN	VU	NT	LC
Nationellt utdöd	Akut hotad	Starkt hotad	Sårbar	Nära hotad	Livskraftig

Kategori

Växter

Ask, <i>fraxinus exelsius</i>	VU	2017	lövsumpskogen
Loppstarr, <i>Carex pulicaris</i>	VU	2004	rikkärret
Majviva, <i>Primula farinosa</i>	NT	2016	rikkärret
Majnycklar, <i>Dactylorhiza majalis</i>	NT	2017	rikkärret

Insekter

Sotnätfjäril, <i>Melitaea diamina</i>	NT	2016	rikkärret
Vattenmyrlejonslända <i>Osmylus fulvicephalus</i>	NT	2016	vid bron
Sexfläckig bastardsvärmare, <i>Zygaena filipendulae</i>	NT		
Bredbrämad bastardsvärmare, <i>Zygaena lonicerae</i>	NT		
Silversmygare, <i>Hesperia comma</i>	NT		

Andra arter av intresse:

Aklejruta, <i>Thalictrum aquilegifolium</i>	2016
Tätört, <i>Pinguicula vulgaris</i>	90 ex 2016
Tvåblad, <i>Listera ovata</i>	2016
Slätterblomma, <i>Parnassia palustris</i>	200-300 ex 2016
Ängsnycklar, <i>Dactylorhiza incarnata</i>	300-400 ex 2016
Smörboll, <i>Trollius europaeus</i>	60 plantor 2017
Sankt Pers nycklar, <i>Orchis mascula</i>	i skogen norr om rikkärret.

12 Källor

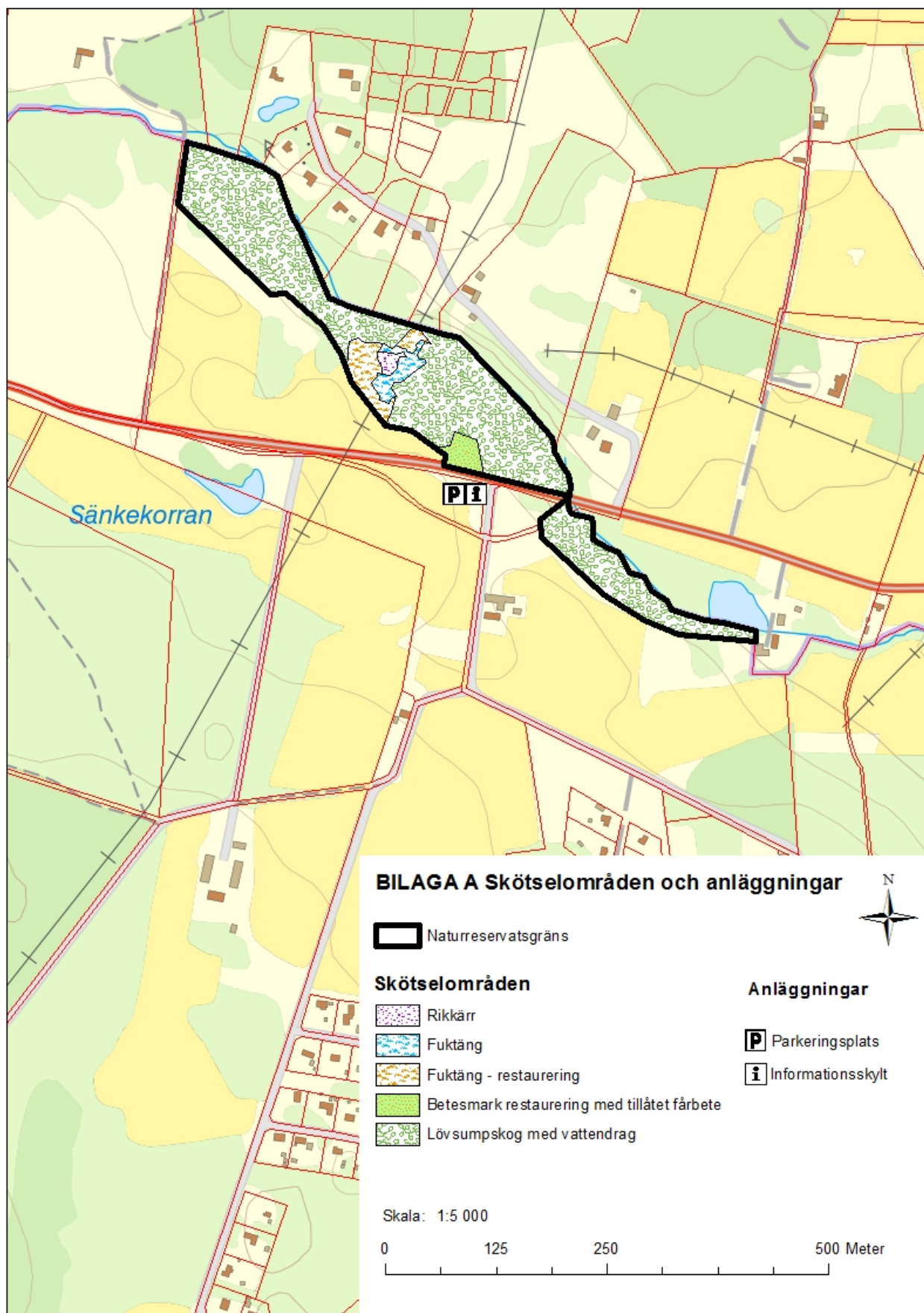
12.1 Kartor

- Skånska Rekognoceringskartan 1812-20 VIÖ 204, Originalen finns på Krigsarkivet
- Häradsekonomska kartan 1926-34, Maglehem J112-3-76, Rikets allmänna kartverks arkiv
- Avmätning 1787, Brösarps socken Lökaröd 1-4 7, Lantmäteristyrelsens arkiv
- Enskifte 1825, Brösarps socken Lökaröd 1-4 7, Lantmäteristyrelsens arkiv
- Ekonomiska Kartan 1971-72, Tulleboda J133-2D6i74, Rikets allmänna kartverks arkiv
- Övriga kartor och bakgrundskartor, Lantmäteriet © Geodatasamverkan

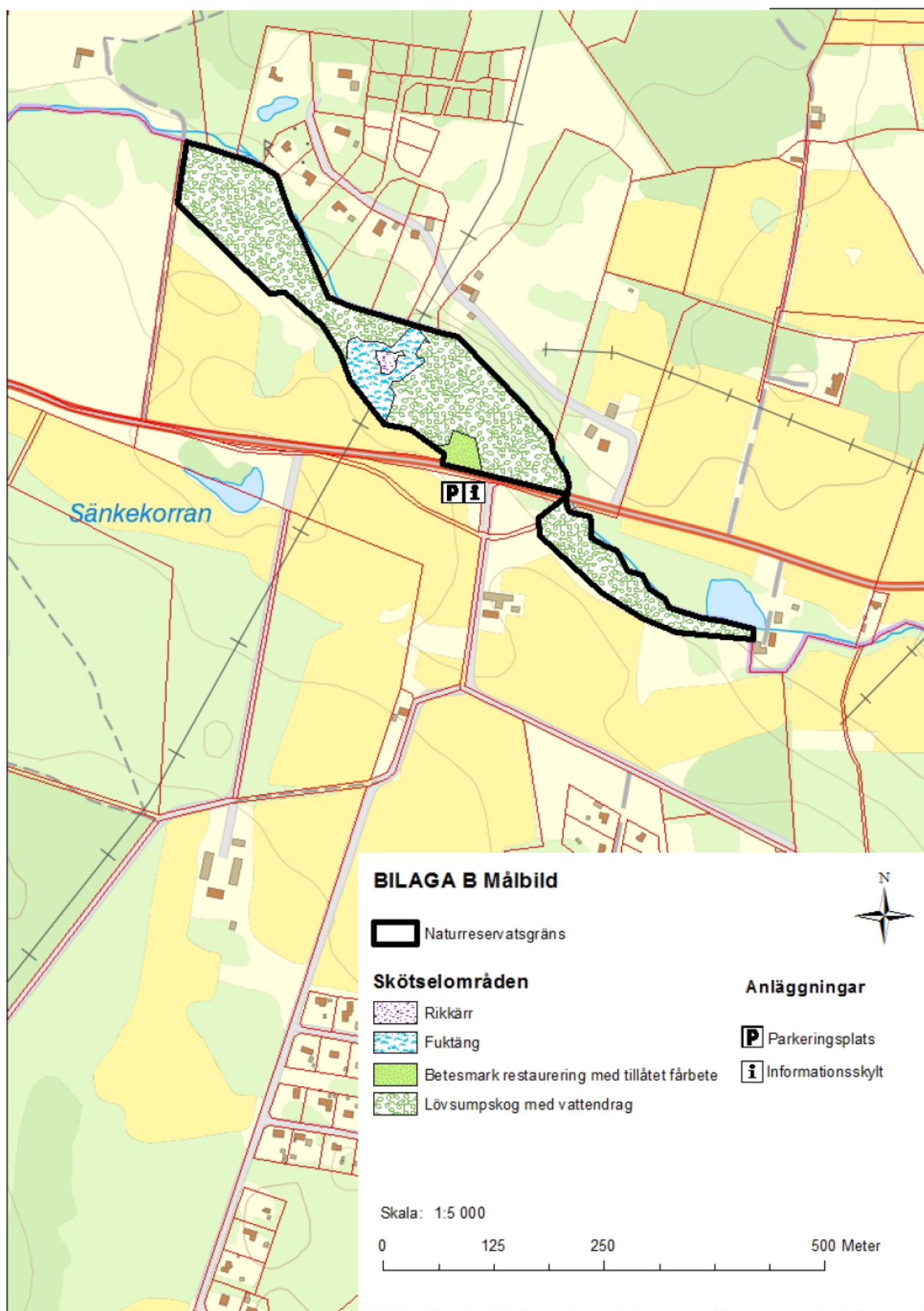
14.2 Litteratur

- Jordartskartan, 2D Tomelilla NO/2E Simrishamn NV, Sveriges Geologiska Undersökning Serie Ae nr 135, år 2000.
- Kulturmiljöprogram för Skåne 2006, Länsstyrelsen i Skåne län
- Skånes rikkärr, Länsstyrelsen i Skåne län, 2009:41
- Länsstyrelsen i Kristianstads län 1996. Från Bjäre till Österlen. Skånska natur- och kulturmiljöer
- Artdatabankens artfaktablad <http://www.artdata.slu.se>
- Ersättningsutredning, NAI Svefa, 2016

Bilaga A. Skötselområden och anläggningar

Bilaga B. Målbild

Naturreservatet Södra Lökaröd i Tomelila kommun utgörs främst av lövsumpskog längs med Hörrödsån. I området finns också ett mycket fint rikkärr som utgör en livsmiljö för flera hotade och sällsynta arter.

En del i länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefull natur genom att bilda naturreservat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med reservatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller också information om friluftsliv, samt om hur en framtida uppföljning av området är tänkt att ske.

Länsstyrelsen
Skåne

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Johan Johnmark
010-22 41 411
johan.johnmark@lansstyrelsen.se

HUR MAN ÖVERKLAGAR TILL REGERINGEN

Om Ni vill överklaga Länsstyrelsens beslut skall Ni skriva till Regeringen, Miljö- och energidepartementet. **Överklagandet skall dock skickas till Länsstyrelsen i Skåne län, 205 15 Malmö.**

Av överklagandet skall framgå vilket beslut Ni överklagar (ange diarienummer) och hur Ni vill att beslutet skall ändras. Ni bör också tala om varför Ni anser att beslutet skall ändras.

Skrivelsen skall undertecknas. Uppge även adress och telefonnummer. Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er uppfattning så bör Ni skicka med detta.

Länsstyrelsen måste ha fått Ert överklagande **senast den 4 augusti 2017** annars kan överklagandet inte tas upp till prövning.

Behöver Ni veta mer om hur Ni skall göra kan Ni kontakta Länsstyrelsen, tel 010-224 10 00 (växel).